

UNIVERSITI PUTRA MALAYSIA

**APLIKASI LINGUISTIK ARAB TERHADAP BACAAN
WAQAF DAN *IBTIDA'* DALAM AL-QURAN**

NURULHUDA BINTE MOHD HASHIM

FBMK 2012 18

**APLIKASI LINGUISTIK ARAB TERHADAP BACAAN WAQAF DAN
IBTIDA' DALAM AL-QURAN**

Oleh

NURULHUDA BINTE MOHD HASHIM

**Tesis ini Dikemukakan kepada Sekolah Pengajian Siswazah, Universiti
Putra Malaysia, sebagai Memenuhi Syarat Keperluan untuk Ijazah
Master Sastera Bahasa Arab**

Disember 2012

Abstrak tesis yang dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia
sebagai memenuhi keperluan untuk ijazah Master Sastera

**APLIKASI LINGUISTIK ARAB TERHADAP BACAAN WAQAF DAN
IBTIDA' DALAM AL-QURAN**

Oleh

NURULHUDA BINTE MOHD HASHIM

Disember 2012

Pengerusi : Prof Madya Abd Rauf Bin Hassan, PhD

Fakulti : Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi

Waqaf dan *ibtida'* merupakan perbincangan berkaitan pemilihan tempat untuk berhenti dan memulakan bacaan dalam al-Qur'an. Oleh itu, kajian ini bertujuan untuk menghurai dan memberi penjelasan tentang pengaplikasian linguistik Arab dalam menetapkan tempat *waqaf* dan *ibtida'* dalam bacaan al-Qur'an. Objektif kajian ini adalah untuk mengetahui faktor-faktor kecenderungan responden dalam melakukan *waqaf* dan *ibtida'*, menganalisis aspek linguistik Arab yang diaplikasi dan menghurai keperluan penggunaan linguistik Arab dalam bacaan *waqaf* dan *ibtida'*. Kajian ini menggunakan metod kualitatif dengan menggunakan tujuh sampel yang mempunyai pengetahuan dalam bahasa Arab. Pengumpulan data dilakukan melalui rakaman yang merangkumi bacaan ayat al-Qur'an terpilih dan temu bual. Data rakaman kemudiannya ditranskripsi, dianalisis dan dihurai secara deskriptif. Dapatan kajian ini menunjukkan bahawa terdapat banyak faktor

yang menyumbang kepada kecenderungan responden dalam melakukan *waqaf* dan *ibtida'*. Antara yang paling menonjol ialah pengaruh pernafasan, maklumat ilmu tajwid sedia ada dan kebiasaan dalam bacaan seharian. Selain itu, aspek linguistik Arab yang digunakan dalam melakukan *waqaf* dan *ibtida'* ialah bidang sintaksis dan semantik. Manakala kepentingan untuk mengaplikasi ilmu bahasa Arab dalam melakukan *waqaf* dan *ibtida'* adalah untuk menentukan ketepatan makna dalam bacaan al-Qur'an. Oleh itu, pengaplikasian ilmu linguistik Arab dalam bacaan al-Qur'an adalah signifikan untuk memahami kandungan al-Quran secara umum dan menentukan ketepatan makna dan struktur ayat dalam *waqaf* dan *ibtida'* secara khusus.

Abstract of thesis presented to the Senate of Universiti Putra Malaysia in
fulfilment of the requirement for the degree of Master of Arts

**ARABIC LINGUISTICS APPLICATION IN THE USE OF WAQAF AND
IBTIDA' IN QURAN RECITATION**

By

NURULHUDA BINTE MOHD HASHIM

December 2012

Chairman : Prof Madya Abd Rauf Bin Hassan, PhD

Faculty : Faculty of Modern Language and Communication

Waqaf and *ibtida'* are discussions related to the selection of places to stop and start reading in reciting Quran. This study aims to explain and clarify on the application of Arabic Linguistic when setting *waqaf* and *ibtida'* in reciting Quran. The objectives of this study are to determine the factors of tendency among respondents when they select a place to do *waqaf* and *ibtida'*, analyze the aspects of Arab linguistics applied and to describe the requirements of *waqaf* and *ibtida'*. This study employs a qualitative method with samples of seven respondents who have prior knowledge of Arabic. Data is gathered by recording which includes the Quran recitation followed by and interview. Data is transcribed, analyzed and described in a descriptive method. Findings of this study show that there are several factors that contribute to the high tendency among respondents to perform *waqaf* and *ibtida'* in Quran recitation. The most prominent factors are the influence of breathing, existing knowledge of tajwid and the habits of daily reading. In

addition, the linguistic aspects of Arabic used in the *waqaf* and *ibtida'* are syntax and semantics. In conclusion, the need to apply the knowledge of Arabic language in *waqaf* and *ibtida'* is to determine the accuracy of meaning in *waqaf* and *ibtida'* in reciting the al-Qur'an. Therefore, the application of linguistic knowledge in reading Arabic and understanding al-Qur'an is significant in order to comprehend the contents of al-Qur'an in general and to determine the accuracy of meaning and sentence structure in *waqaf* and *ibtida'* in particular.

PENGHARGAAN

Segala puja dan puji selayaknya ditujukan hanya kepada Allah Yang Maha Bijaksana. Juga selawat dan salam buat junjungan mulia Rasulullah s.a.w.

Sekalung penghargaan buat penyelia, Prof. Madya Dr. Abd Rauf bin Hassan dan Dr Reha binti Mustafa selaku ahli jawatankuasa, atas bimbingan dan kepercayaan yang diberi sepanjang tesis ini disiapkan. Jutaan terima kasih kepada semua pensyarah Unit Bahasa Arab, Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi, Universiti Putra Malaysia atas curahan ilmu dan nasihat yang bermanfaat terutama Dr Nik Farhan binti Mustapha.

Jutaan terima kasih dirakamkan buat Madrasah Alsagoff Al-Arabiah, Singapura, sebagai penaja pengajian saya sehingga kajian ini selesai dijalankan. Juga buat Masjid Kampong Siglap dan Darul Huffaz Learning Centre di Singapura yang tidak jemu menyokong pengajian ini hingga ke akhirnya.

Penghargaan seterusnya ditujukan buat teman-teman seperjuangan GRF sesi 2010-2013, Shekarma, Farah, Nurlina, Juwairiah, Hasimah, Intisar, Balkis, Fatimah, Izzati dan Nadiah yang sentiasa menyumbang idea, berkongsi bahan rujukan, memberi komentar membina serta menceriakan tempoh pembelajaran. Juga buat teman-teman dunia akhirat Hanis, Idah, Dayah, Yana dan Falah.

Penghargaan istimewa ditujukan buat suami tercinta, Muhammad Zulhusni bin Abdul Rashid yang sentiasa menjadi sumber inspirasi untuk menjadi seorang sarjana dalam dunia akademik. Moga apa-apa kebaikan dan pahala sepanjang tesis ini disiapkan dapat dikongsi juga bersama ibu Maimon binte Zakaria, abah Mohd Hashim bin Abdul Wahab, ayah Haji Abdul Rashid bin Harun, mak Hajjah Maimunah binti Mat Top serta keluarga.

Semoga kajian yang dijalankan ini dapat dimanfaatkan dengan sebaiknya.
Insya Allah.

Saya mengesahkan bahawa satu Jawatankuasa Peperiksaan Tesis telah berjumpa pada 17 Disember 2012 untuk menjalankan peperiksaan akhir bagi Nurulhuda Binte Mohd Hashim bagi menilai tesis beliau yang bertajuk “Aplikasi Linguistik Arab terhadap Bacaan *Waqaf* dan *Ibtida’* dalam Al-Quran” mengikut Akta Universiti dan Kolej 1971 dan Perlembagaan Universiti Putra Malaysia [P.U.(A) 106] 15 Mac 1998. Jawatankuasa tersebut telah memperakukan bahawa calon ini layak dianugerahi ijazah Master Sastera.

Ahli Jawatankuasa Pemeriksa adalah seperti berikut:

Che Radiah binti Mezah, PhD

Pensyarah Kanan
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pengerusi)

Pabiyah Hajimaming @ Pabiyah Toklubok, PhD

Pensyarah Kanan
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pemeriksa Dalam)

Muhammad Fauzi bin Jumingan, PhD

Pensyarah Kanan
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pemeriksa Dalam)

Tengku Ghani bin Tengku Jusoh, PhD

Profesor
Fakulti Pengajian Islam
Universiti Kebangsaan Malaysia
(Pemeriksa Luar)

SEOW HENG FONG, PhD

Profesor dan Timbalan Dekan
Sekolah Pengajian Siswazah
Universiti Putra Malaysia

Tarikh: 26 Februari 2013

Tesis ini telah dikemukakan kepada Senat Universiti Putra Malaysia dan telah diterima sebagai memenuhi syarat keperluan untuk ijazah Master Sastera Bahasa Arab. Ahli Jawatankuasa Penyeliaan adalah seperti berikut:

Abd Rauf Bin Hassan, PhD

Profesor Madya
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Pengerusi)

Reha Binti Mustafa, PhD

Pensyarah
Fakulti Bahasa Moden dan Komunikasi
Universiti Putra Malaysia
(Ahli)

BUJANG BIN KIM HUAT, PhD

Profesor dan Dekan
Sekolah Pengajian Siswazah
Universiti Putra Malaysia

Tarikh:

PERAKUAN

Saya memperakui bahawa tesis ini adalah hasil kerja saya yang asli melainkan petikan dan sedutan yang tiap-tiap satunya telah dijelaskan sumbernya. Saya juga memperakui bahawa tesis ini tidak pernah dimajukan sebelum ini, dan tidak dimajukan serentak dengan ini, untuk ijazah lain sama ada di Universiti Putra Malaysia atau di institusi lain.

NURULHUDA BINTE MOHD HASHIM

Tarikh : 17 Disember 2012

JADUAL KANDUNGAN

Muka surat

ABSTRAK	ii
ABSTRACT	iv
PENGHARGAAN	vi
PENGESAHAN	viii
PERAKUAN	ix
SENARAI JADUAL	xii
SENARAI LAMPIRAN	xiii
SENARAI SINGKATAN PERKATAAN	xiv
SENARAI TRANSLITERASI	xv

BAB

1	PENDAHULUAN	
1.1	Pengenalan	1
1.2	Latar Belakang Kajian	2
1.3	Penyataan Masalah	4
1.4	Persoalan Kajian	7
1.5	Objektif Kajian	7
1.6	Kepentingan Kajian	8
1.7	Skop Kajian	9
1.8	Definisi Operasional	11
	1.8.1 <i>Waqaf</i>	11
	1.8.2 <i>Ibtida'</i>	12
1.9	Kesimpulan	12
2	SOROTAN KAJIAN	
2.1	Pengenalan	13
2.2	Konsep <i>waqaf</i> dan <i>ibtida'</i>	13
	2.2.1 <i>Waqaf</i>	13
	2.2.2 <i>Ibtida'</i>	15
2.3	Pembahagian <i>waqaf</i> dan <i>ibtida'</i>	16
	2.3.1 <i>Waqaf</i>	17
	2.3.2 <i>Ibtida'</i>	27
2.4	Kepentingan <i>Waqaf</i> Dan <i>Ibtida'</i> dalam Linguistik Arab	30
2.5	Hubungan <i>Waqaf</i> Dan <i>Ibtida'</i> dalam Kajian Linguistik Arab	32
	2.5.1 Kajian <i>Waqaf</i> dan <i>Ibtida'</i> dengan Sintaksis	33
	2.5.2 Kajian <i>Waqaf</i> dan <i>Ibtida'</i> dengan Semantik	34
	2.5.3 Kajian <i>Waqaf</i> dan <i>Ibtida'</i> dengan Retorik	35
2.6	Kajian <i>Waqaf</i> dan <i>Ibtida'</i> dengan Penguasaan Ilmu Al-Qur'an	36
2.7	Permasalahan berkaitan <i>Waqaf</i> dan <i>Ibtida'</i>	38
	2.7.1 Masalah Sumber Rujukan	39
	2.7.2 Masalah Pembaca al-Qur'an	41
	2.7.3 Masalah Pembelajaran	42

2.8	Perbincangan dari Sorotan Literatur	43
2.9	Kesimpulan	46
3	METODOLOGI KAJIAN	
3.1	Pengenalan	47
3.2	Reka Bentuk Kajian	47
3.2.1	Kaedah Kajian	47
3.2.2	Instrumen Kajian	48
3.2.3	Sampel Kajian	49
3.2.4	Lokasi Kajian	51
3.3	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Kajian	52
3.3.1	Kesahan Item Rakaman Kajian	52
3.3.2	Kesahan Kajian Rintis	60
3.4	Prosedur Pengumpulan Data	63
3.4.1	Prosedur Sebelum Kajian	64
3.4.2	Prosedur Semasa Kajian	64
3.4.3	Prosedur Selepas Kajian	65
3.5	Prosedur Analisis Data	65
3.5.1	Prosedur Analisis Objektif Satu	67
3.5.2	Prosedur Analisis Objektif Dua	68
3.5.3	Prosedur Analisis Objektif Tiga	69
3.6	Kesimpulan	70
4	DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN	
4.1	Pengenalan	71
4.2	Dapatan Kajian	71
4.2.1	Dapatan Pertama	71
4.2.2	Dapatan Kedua	79
4.2.3	Dapatan Ketiga	90
4.3	Dapatan Sisipan	95
4.4	Kesimpulan	98
5	RUMUSAN DAN CADANGAN	
5.1	Pengenalan	99
5.2	Rumusan	99
5.3	Cadangan	105
5.4	Kesimpulan	109
	RUJUKAN	110
	LAMPIRAN	113
	BIODATA PELAJAR	126